

Examenul de bacalaureat național 2020
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă
BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică;
Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

Varianta 2

- Se punctează oricare alte formulări/ modalități de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea punctajului total acordat pentru lucrare la 10.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

a. A lírai én megszólalásának célja, cím és szöveg összefüggése 5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. A lírai én céljai: a kedves névnapi köszöntése, mely kiemelt pillanat számára, hogy kifejezhesse érzéseit, alkalom a versírásra: „lelkem-várta ma”; szerelmi vallomása, hódolata, tisztelete a nő iránt, vágy, kérés a szerelem viszonzására l. feltételes és felszólító módú igék stb.),
érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

b. A virág-motívum jelentései 5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Virág: a női szépség, szerelem jelképe; rokokó stílus motívuma; a versben változik jelentése: az 1. vsz.-ban a köszöntés virágai: a láncba fűzött „jázmin, viola”; a 2. vsz.-tól kezdve metaforikus jelentései: „rózsazápor” – a lírai én szerelmének, vágyának, hódolatának a kifejezője; szemérmesség, a szépség, az élet, a teljesség szimbóluma; a kedves száján, mosolyán „tavasznak százszorszépe nyílik”, arca „kellemes virágai” – szépségének, vonzerejének, a szerelemnek a metaforái; a „meghíntsem” ige szintén metaforikus jelentést hordozó, összefüggésbe kerül a 2. vsz. képeivel; rózsazápor – a meztelen testet köszöntené, a férfi csókja a kedves arcát, a névnap reggelét stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

c. Évszaktoposzok szerepe 5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Tél ridegsége, zordsága, megszemélyesített tájkép l. 3. vsz., vele ellentétbe állítja a szerelmük forróságát l. T/1; a 4. vsz. a tavasz százszorszépe metaforikus jelentésben a kedves száján nyílik, melynek hatása a szerelmes férfira metaforikusan a nyári forróságot idézi stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

d. Stílusalakzatok érzelmkifejező szerepe 5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Ellentét: a kinti természet hidegsége és a szenvedélyes érzések között; szóismétlés: a kedves becéző megszólítása stb.)

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 5 pont

összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat 4 pont,
helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont,
logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 2 pont,
töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 1 pont.

Helyesírás 5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

a. Adatok és gondolatok értelmezése és összefoglalása. Pl. A kutatás azt vizsgálja, hogy az egyes kultúrákban mennyire szubjektív az emberek viszonyulása bizonyos számokhoz.

5 pont

b. Konkrét, explicit információk felismerése és visszakeresése. Pl. hat országban végezték a kutatást, hatszáz embert kérdeztek meg, négy országban 25-én adják át az ajándékokat, 1-es a legjobb érdemjegy Ausztriában stb.

5 pont

c. A tételmondat azonosítása: (Mindez azt jelenti, hogy) a számokhoz – akár tudunkon kívül is – valamiféle jelentést társítunk, és ez befolyásolja hozzájuk való érzelmi viszonyunkat.

5 pont

d. Témához való igazodás

5 pont

Az elbeszélő szöveg követelményeinek betartása

5 pont

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás 5 pont

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al III-lea 30 de puncte)

a. a választott alkotás műfaji sajátosságai

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Zrínyi*: barokk eposz: rendkívüli, példamutató hős, közösség érdeke, küzdés; eposzi kellékek, csodás elemek, keresztény és görög mitológiai elemek; Zrínyi Miklós, a hős bemutatása, példamutatás, személyesség; téma: Szigetvár 1566-os ostroma; célratörő, szigorú kompozíció, mellékepeződök a kompozícióban: a szerelmi szálak példázatértéke, alapkoncepció, paradox tétel, bizonyítási – keresztény szemlélet, szerkezetbeli, jellemzésbeli – eljárások; történelmi hitelesség, valószínűség elve – fikció, váratlan fordulatok;

Mikes: műfajötvet: irodalmi, fiktív-misszilis levél, napló, egzotikus, keleti útirajz, elmélkedő emlékiratszerű, anekdota elemei; elbeszélő és tudományos témákat is felölelhet; énelbeszélés, önkifejező, önmegértő szándék; E/1. személyű megszólalásmód, a szövegegységek a magány metaforái: a levél a távolság áthidalása, a jelen nem lévő, gyakran homályos körvonalú, kitalált másik megszólítása, hitelesítése: P. E. grófnő alakja; társalgó hangnem, elmélkedő jelleg; a levél önjellemezése; kezdő- és záróformulák eredetisége, mikesi stílusa;

Arany: romantikus történelmi ballada: epikus elemek: elbeszélői szólam, Drégely várának 1552-es ostroma, magyar – török harc, jelen számára példa; visszatekintő nézőpont, idősíkok: jelen, múlt, párhuzamos szerkesztésmód, többszólamúság, drámai elemek: párbeszéd, hiánya, kihagyás, sűrítettség, fokozás, ellentétezés, konfliktushelyzet, tragikum; lírai elemek: három térbeli pont jelképessége, költői eszközök, szenvedély, túlzás stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

b. a mű szerkezete

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(*Zrínyi*: a klasszikus eposz szerkezeti szabályaihoz igazodás a barokk keresztény világszemlélet által meghatározott: expozíció/ a tárgy megnevezése, invokáció/segélykérés: a Múzsza Szűz Mária; a cselekményt Isten haragja indítja el; enumeráció/seregszemle, Szulimán és

Zrínyi eltérő bemutatása; anticipáció/előreutalás; beszédek, Zrínyi esküje; a harcok leírása I. a siklói csata mint fordulópont, reflexió/elmélkedés I. a szerencséről; mellékepeződök: Delimán és Cumilla, Deli Vid és Borbála szerelmi szálja; deus ex machina/isteni beavatkozás: I. pokol erői és a mennyei seregek; Deli Vid és Demirhám párbaja; fordulópont: a galamb elfogása; kirohanás a várból; Szulimán és Zrínyi halála; peroráció/berekesztés; célratörő, következetesen felépített egységes kompozíció; a hihetetlen paradox tétel bizonyítása szerkezeti eljárásokkal: az alapkoncepció, a X. énekig késleltetett ostrom, kiegyenlített erőviszonyok, a magyarok erkölcsi győzelme;

Mikes: pl. 207 levél, fő rendező elve a levelek kronológiája: 1717 – 1758; hangulati váltás Rákóczi halála után; levélszerkezet: kezdő- és záróformula, keltezés; három típusú szerkezet: térbeli, időrendre épülő, képzettársításos; *egy levél szerkezetének a bemutatása;* I. 37. levél – térbeli rendre épülő szerkezet: az emigrációban élők napirendjéről és ritka szórakozási lehetőségeiről tudósít; szerkezete világos és jól tagolt: távolról közelít a tulajdonképpeni témához; első mondata személyes reflexió; bevezetés: Rodostó fekvése, a vidék éghajlata, a szőlő- és kertművelés; a város jellegzetes építésmódja, lakosainak, szokásaiknak, valamint a környék közbiztonságának bemutatása; a leírás pontos és aprólékos megfigyeléseken alapul; gyakran kapcsolódnak hozzá összehasonlító vagy értékelő jellegű személyes, esetenként humoros megjegyzések, az útleírás műfajával is rokonságot tartó első rész hitelesen mutatja be a bujdosók tágabb környezetét; ezt követi a levél tulajdonképpeni fő témája, a Rodostóban élő magyarok napirendjének és időtöltésének leírása; az emigrációban élők mindennapjainak egyhangúságát, a társasági élet szűkös lehetőségeit mutatja be a levél negyedik bekezdése, a befejezés a fontosabb témákat összegzi, a záradék néhány utóirat jellegű megjegyzést közöl, és a levél kommunikációs helyzetének megfelelően a címzettől való búcsúzást tartalmaz; mikesi búcsúformulák eredetisége, váratlan fordulata, témához való kapcsolása;

Arany: alaphelyzet; három térbeli pont az 1-2. vsz; két idősíki: Drégely romja – múlt, a nyájas hegyorom és a völgy – jelen; térbeli ellentétek: hegy/fent– völgy/lent, szimbolikus jelentései; 3.vsz. völgy; 4.vsz: feltekintő nézőpont: „ott”; zöld szín ismétlése, jelképesége; párhuzamos szerkesztésmód, az 5. vsz.-tól kezdve a hegyen játszódik a cselekmény: apródok – török követ párbeszéde/ hiánya, szimbolikus jelentése, a jelentől való elfordulás; többszólamúság: a páratlan versszakokban az apródok éneke, páros versszakban a török követ szólama, szaggatottság, meggyőzési kísérletek; tetőpont: a török követ is elismeri Szondi hősiességét, a két szólam egyesül; a hegy az emlékezés, múltidézés helye is, a küzdés színhelye I. apródok éneke, értékek őrzője, erkölcsi magasabbrendűség kifejezője, nyitott befejezés stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

c. a hős bemutatásának sajátosságai

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Zrínyi:* ellentét: mű hősei a szigetvári védők: keresztény hitük, hazaszeretetük, elkötelezettségük – az összmagyarság erkölcsi romlása, széthúzása, Istentől való elfordulása; között – magyar sereg között: I. seregszemplék: török nagyság, erő, barokk monumentalitás, erkölcsi züllés, egyéni érdekek, elbizakodottság, részegség – magyar sereg erkölcsi fölénye, összefogása, hősiessége; a főszereplők közötti: Szulimán, a bátor, erőt, nagyságot képviselő török hadvezér, történelmi alak; személyisége hanyatlik, hite, önbizalma meggyengül, bizalmatlan vitézeivel szemben is, kegyetlen zsarnok; büntetése: halál; Zrínyi, történelmi figura; a barokk embereszmény megtestesítője; személyisége kiteljesedik, keresztény erényei: mélyen vallásos, hitéért lemondani, áldozatot hozni, akár életét adni képes; Jézust követi; erénye az egyszerűség, a szolgálat, a világi kincsek megvetése, a lelki javak előtérbe helyezése, a gyengék gyámolítása, a másoknak szentelt; heroikus erényei: a hírnév, a becsület, a bátorság, a lelki szilárdság és feladattudat; kiváló szónok; jutalma: erkölcsi győzelem, megdicsőülés; barokk csoda- és csatajelenetek, állandó jelzők;

Mikes: énelbeszélő: Mikes önéletrajzi szereplő – társaságra vágyó, mégis magányos figura; a szülőföld állandó sóvárgója; a szabadságharc önfeláldozója, a bujdosó Rákóczi fejedelem hűségese kamarása; barátságosan csevegő, humorral, sztoikus belenyugvással fogadja el sorsát;

felvilágosult I. ifjak, leányok gyakorlati neveléséről elmélkedik; művelt I. minden érdeklő, jó megfigyelő; a levelek fiktív hőse: P. E. grófnő; női eszményi olvasótípus; II. Rákóczi Ferenc, történelmi alak, Mikes több levelének szereplője, példa a bujdosók számára;

Arany: romantikus térbeli kiemelés, erkölcsi fölényhelyzet, példaérték: a ballada hősei – cím szerint is – a várkapitány apródjai; a meg-nem-alkuvás, hűség példái; tragikus hősök; a költői szerep hordozói: a hősi emlékezet fenntartói; ellentétezés: apródok – török követ magatartása; beszéd – hiány, katartikus hatás; Szondi György, az apródok énekében megidézett, a török követ által is elismert hős jellemzői; beszédszólamok váltakozása, párhuzama; az írásjelek – három pont, idézőjel – szerepe; romantikus túlzás, felnagyítás eszközei; ószövetségi átok, transzcendens, erkölcsi igazság győzelme stb.),

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszádra 1 pont.

d. a hazaszeretet ábrázolása a műben

5 pont

Értékes, műismereten alapuló, kifejtett válasz, a témát meghatározó sajátossága 5 pont

(pl. *Zrínyi*: hazaszeretet az önfeláldozó magatartásban; a mű értékhierarchiájának a csúcán I. V. ének, Zrínyi beszéde, a küzdés céljainak megfogalmazása; a közösségi értékek: „a szerelmes keresztény haza védelme”, az uralkodó a legfontosabb, a magánéleti értékek alárendelődnek: a család, a saját birtok, a saját élet és tisztesség védelme, hírnév megszerzése; áldozatvállaló magatartás, mártírszerep; az eposzi hős kiválasztott, előre ismeri sorsát, vállalja a haza védelméért a pogány törökkel szemben, az összmagyarság bűnei miatti engesztelő áldozatul; barokk hőseszmény;

Mikes: hazaszeretete: I. 37. levél szállóigéje; mindig hasznára akar lenni szülőföldjének; összehasonlítja a török gazdálkodási szokásokat az otthoniakkal; a káposzta-motívum mint erdélyi címer, a levél önjellemzésének is metaforikus eszköze; erdélyi hagyományok; ifjak, leányok nevelésének fontosságáról való elmélkedése; a tanulást az élet szolgálatába kell állítani; a nemzeti érdekek előtérbe helyezése az egyéniékel szemben; az anyanyelv tudása, a nemzeti nyelv kiművelése; székely nyelvjárás ötvözése a francia rokokó irodalmi nyelv választékos, könnyed, szellemes eleganciájával; a műveltség, idegen nyelvek tanulásának fontossága; rabság-, árvaság-motívuma, szabadságvágya;

Arany: hazaszeretet Szondi György, a XVI. századi történelmi hős alakjában: az önfeláldozás, a hősiesség, a hazaszeretet példája reformkorban is; az apródok magatartásában, Szondi iránti hűségük, a dalnok-szerep a szabadságharc bukása idején – a hazához való hűség, a költői hivatás, függetlenség, belső szabadság megőrzésének a példázata; helytállásuk értékelvű, elutasítják a szerepkényszert, a mindenkor hatalom kiszolgálását; mártírszerep vállalása stb.),

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszádra 1 pont.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat

5 pont

Összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása 5 pont,

összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek részleges betartása 4 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 2 pont,

töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, kísérlet a válaszádra 1 pont.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.